

האליזר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

כז' סיון תשפ"ג 1479 (שנה כח')

נושא השבוע: נישואין (מב)

ההפטרה: "ויאמר שמואל"
(שמואל א, יא)

פרשת קורח – שבת מברכיין

ראש חודש תמוז יחול אי"ה בימים שני ושלישי מולדו ביום ראשון בשעה 16:36 ו-15 חלקים

"ותפתחו הארץ את פיה ותבלע אותם...." (טז, לב)

עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואחד מהם "פי הארץ" שבו נבלעו עדת קורח (אבות ה, י). משה רבינו היה במצב קשה ומאתגר מכל הכיוונים, מחלוקת קורח מכאן כשסכנת חיים ממשית מרחפת עליו, אבל "פי הארץ" נברא בערב שבת בין השמשות.

יש ואדם מגיע למצבים מאתגרים בחייו ואין הוא יודע מה יועילו כל מאמציו? אבל הקב"ה ברחמיו הרבים הקדים רפואה לניסיון והאדם הוא זה שצריך לעשות את ההשתדלות המקסימלית מבחינתו והקב"ה ישלח בסייעתא דשמיא את ישועתו, לכן אל ייאוש!

גם בחיי הנישואין יש עליות ומורדות ולכן צריכים בני הזוג לשאוף תמיד לעשות את המירב והקב"ה יעזור. **"ויכלנו כל עדת בני ישראל ממוזרת על משה ועל אהרן לאמור אתם המייתם את**

עם ה'" (יז, י)

לכאורה תמוה, איך העיזו בני ישראל להתלונן ולדבר כך על משה ואהרן, לאחר שראו כמו עיניהם שקורח ועדתו נבלעו באדמה לאחר שפגעו בכבודם?

רואים אנו מכאן את גודל כוחו של היצר המסוגל להשכיח מהאדם את כל מה שראו עיניו, אך על האדם לזכור תמיד את חובתו לעבוד על מידותיו לבל ייפול ברשתו של יצר הרע. גם בחיי היום יום מגיעים בני הזוג לפעמים למריבות וחיכוכים, "ושוכחים" את כל הטוב והסיוע שהרעיף עליו בן הזוג, כאן נדרשת עבודת המידות והכרת הטוב כלפי בן הזוג שתסייע במיתון הוויכוח והשקטתו.

"...והנה פרוץ מטה אהרן לבית לוי ויוצא פרוץ ויצן ציין ויגמול שקלים" (יח, כג)

מדוע הוציא מטה אהרן שקדים דווקא ולא פרי אחר? לפי שרומזים על התוצאה של המחלוקת. כי בשקדים ישנם שני מינים, מרים בקטנותם ומתוקים בגדלן, ולהיפך מתוקים בקטנותם ומרים בגודלם (חולין כה:). זהו ההבדל בין המחלוקת לבין שלום, שהמריבות בתחילתן מתקוות אך סופן רע ומר מאד, והשלום בתחילתו הוא מר שהרי צריך האדם לותר ולסלוח למען השלום, אך בסופו הוא מתוק, כמאמר חכמינו (סוף עוקצין): "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום", כי כשיש שלום יש שפע, טובה וברכה.

תתחיל לדאוג למשפחה לפני השליחות... (מרדכי רות)

מעשה שהיה

פגשתי לפני כשנה יהודי בגיל שישים שסיפר לי בעצב: "למדתי בשיבות הכי טובות,

ישיבה קטנה מצוינת וישיבה גדולה מצוינת אף היא, שמי הטוב הלך לפניי וכשהגיע זמן

השידוכים קיבלתי במהרה שידוך לעילא ולעילא.

אין אדם שלא יכול יש אדם שלא רוצה. ברגע שאדם ירצה- הוא גם יוכל

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 7:51-7:49 * סוף זמן ק"ש 8:25-8:24

ציאת שבת: 7:29

ציאת שבת: 8:21

ציאת שבת: 9:16

המשכתי ללמוד בכולל והוצאתי גם היתר הוראה. עברו מספר שנים, אומנם הייתי די צעיר אבל חמי הצליח לדאוג לי דרך קשריו הרבים להיות רב שכונה באחת הערים במרכז הארץ. לקחתי את הדבר ברצינות והשקעתי את זמני במסירת שיעורים לחיזוק אנשים או ללימוד בכולל, ולמעשה בקושי הייתי נמצא בבית, ומי מדבר על זמן איכות להיות עם האישה והילדים. הייתי חדור שליחות לחזק אנשים ולעשות את תפקידי בעולם מבחינה רוחנית ובדרך שכחתי מאשתי ומילדיי. המצחק או העצוב בעניין – שהייתי יכול למסור לפעמים שיעורים בנושא זוגיות ומשפחה עד כמה האישה והילדים הם לפני הכול, אבל לא שמתי לב שבעצם את מה שאני מדבר אני לא מקיים. בקושי מתייחס לאשתי מפאת חוסר זמן ואפילו פה ושם פחות מכבד אותה ואף צועק עליה. מרוב שהייתי כל כך עמוס ועסוק בשליחות שלי לא נשארו לי כוחות ואנרגיה לאשתי וילדיי. כך חלפו השנים, ילדיי גדלו והלכו אף הם לישיבות. וכשבני הבכור החל לעשות קצת בעיות לא ייחסתי לכך כמעט חשיבות. אמרתי לאשתי: "זה יעבור, הוא יתבגר". אבל אשתי הייתה אומרת לי: "תקשיב, משהו לא טוב עובר על הבן שלנו, תדבר איתו".

ואני השבתי לה, אולי בטיפשות ואולי באטימות: "איך לו כלום, את סתם בחרדות, זה יעבור לו". אבל כאשר יום אחד חזר בני הביתה וסיפר שפשוט העיפו אותו מהישיבה ועל אף כל הפצרותיי לא הסכימו להחזיר אותו בשום פנים ואופן, התחיל קצת ליפול לי האסימון. נפגשתי עם המשגיח שלו שאמר לי: "אתה יודע בכלל מה קורה עם הבן שלך? מצאנו אצל הבן שלך אייפון! שמענו שהוא מסתובב גם עם חברים לא טובים, הוא לא מתאים לישיבה שלנו". וכאילו לא די לי בבני, קיבלתי עוד מכה קשה – העיפו גם את בתי מהסמינר בו היא למדה, וכך הם התחילו להידרדר רוחנית.

וכך הבית השלו והרגוע, הסיפוק שהיה לי בחיים, הכול בבת אחת השתנה מגן עדן לגיהנום כפשוטו. הרגשתי שנכשלתי כישלון חרוץ בחיי, אי אפשר להסביר את צערם של ההורים שיש להם ילד שנשר מהדרך ל"ע, תיקחו את הצער הזה ותכפילו בשניים! ידועים דברי הגמרא (ברכות ז:): א"ר יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג".

לילה אחד ישבנו אני ואשתי שבורים לרסיסים ודיברנו, דבר שהיה נדיר יחסית עד מה שקרה עם הילדים שלנו. ואז אמרתי לאשתי: "במה טעינו, מה עשינו טעות בגידול הילדים שכך קורה להם". אשתי היא אישה עדינה ופעם ראשונה שהיא ממש תקפה אותי והתפרצה לדבריי. והיא השיבה: "מה קרה לנו? לא היה להם אבא, היית עסוק כל השנים בלדאוג לאחרים, לדאוג לכל העולם אבל לדאוג למשפחה שלך לא היה לך זמן. היה לך זמן לדבר ולהחזיר בתשובה אנשים זרים, אבל מה עם להחזיר ולשמור על הילדים שלך ומי בכלל מדבר עליי. כל השנים שתקתי, אמרתי אני לא רוצה להרוס את הדברים שאתה עושה אבל זו הייתה הטעות שלי כי זה היה על חשבון הילדים שלנו. וכן, גם על חשבוננו, גם לי מגיע יחס וחיים ממך".

לא עניתי לאשתי רק התפרצתי בבכי אולי הראשון מזה שנים רבות, נפל לי האסימון שפשוט זנחתי את הילדים שלי ואת אשתי. לא ידעתי סדרי עדיפויות בחיים מה הם, איך לא שמעתי לכל כך הרבה רמזים שקרו בדרך, של אשתי והילדים שלי?

אז למה הגעתי אליך? כי מה שקרה לאחרונה שבר אותי לגמרי. היה לנו כנס לרגל מלאת שבעים שנה ליסוד הישיבה הגדולה שבה למדתי כולל כמובן התרמה לישיבה. פגשתי שם חברים שלא פגשתי שנים. פגשתי שם את אחד מהבחורים שלמדו איתי בשיעור בישיבה, בחור עם ראש לא הכי חזק. הוא סיפר על ילדיו איך הם לומדים בישיבות טובות ואיזה נחת יש לו מהם ואיך הוא חיתן כבר כמה מהם עם משפחות מפוארות. הרגשתי שהלב שלי נקרע לשניים. למה הוא שהיה בחור "פשוט", יש לו כאלו ילדים טובים ואני שהשקעתי את כל חיי ברוחניות יצאו לי כאלו ילדים?

לא התאפקתי ושאלתי אותו: "תגיד לי, מה הסוד שלך שיצאו לך כאלו ילדים טובים?".

"איך לי שום סוד", הוא ענה. "זה חשוב לי", שאלתי שוב, "מה הסוד שלך?"

ואז הוא ענה: "אני לא יודע, אני איש שעובד קשה למחייתי, אני לומד בכל יום בלילה שיעור דף היומי

כאשר אני עייף וממוטט, אבל משהו אחד תמיד ידעתי שאשתי והילדים הם דבר ראשון לפני הכול. ביחס, בהקשבה בהכול. הילדים שלי ראו כנראה איך שאני מכבד את אשתי מאוד וגם לילדים נתתי הרגשה טובה, הייתי משתדל לדבר איתם, ללמוד איתם, לעשות חגים ושבתות באווירה נעימה, סיים את דבריו.

הרגשתי כמו חץ בלב, כאילו לא די בכל מה שאני עובר, לפתע קלטתי לעומק כמה טעיתי כל חיי. יש הרבה סודות להצלחת הזוגיות וחינוך הילדים, כמובן אני הכי מאמין שדבר ראשון זו תפילה תמידית להשם, זה הדבר שהכי בטוח והכי עוזר, אבל מי ששואל באופן מעשי מה בין הדברים הכי חשובים להצלחה, התשובה היא: לשים את בן הזוג ואת הילדים במקום הראשון בחיים שלך, שהם יהיו הדבר הכי חשוב בחיים שלך. לא עבודה וגם לא עזרה לזולת על חשבון האישה והילדים.

אין שליחות חשובה יותר מאשר לעזור להם, זה בן הזוג שלך והילדים שלך אותם נתן לך אלוהים כדי שתדאג להם ותעזור להם, לבני המשפחה שלך! שהרי עניי ביתך קודמים לעניי עירך! מובא בשם רבי חיים ויטאל: "ישנם בני אדם הגומלים חסד עם כולם, אולם עם בני ביתם אינם מיטיבים, וחושבים לעצמם שבבואם לעולם הבא יפתחו להם שערי גן עדן. אוי להם ואוי לנפשם, כי לא ידעו ולא יבינו שכל מעשי החסד שלהם הבל..."

אני פוגש לפעמים אנשים שעובדים כל כך קשה כדי להרוויח עוד כסף או שהם עושים כל מיני שליחויות בחוץ ועוזרים לאנשים ברוחניות ובגשמיות ועל הדרך הם שוכחים מהשליחות שאלוהים שלח להם ממש לתוך ידיהם, את ילדיהם ואת בן הזוג שלהם.

בדרך כלל כאשר אדם משקיע בבני המשפחה שלו והם בשבילו במקום הראשון אז הוא רואה בסייעתא דשמיא ברכה בפרי עמלו.

וכמובן שהדבר הראשון הוא – תפילה באופן יומיומי, כי לפעמים אדם יכול לעשות הכול אך ללא הצלחה ולכן צריך תפילה שזה הוא המתכון הבטוח ביותר להצליח ולראות פירות!

הלכות הנהגות בין בני הזוג[ה]

פינת ההלכה

מחמאות בנישואין (ב)

א. האדם מטבעו זקוק לשמוע חיזוקים למעלותיו ולמעשיו הטובים, וכל שכן בני הזוג לכן הבעל והאשה יחמיאו וישבחו זה את זה כי בזה הם יוצרים תחושה נעימה בלב בן הזוג, מחזקים את האהבה והרעות ביניהם ומעודדים המשך עשייה משותפת מתוך שמחה (המלך לניסואין מאוסקיס לרב זמיר כהן (ג) עמ' 69 ומהדורא (א) עמ' 63, זוגיות עם רגש הרב מיכאל לסרי עמ' 55).

המחמאות והחיזוקים שהבעל אומר לאשה הם צורך קיומי עבורה וה"דלק" שבעזרתו תוכל לבצע תפקידיה המרובים בטיפול בצורכי הבית, הבעל והילדים (ס).

ב. המחמאות והשבחים אינם תלויים במצב רוח או בזמן מסוים או אחרי מקרה מאוד מיוחד, אלא צריכים להיות דבר שבשגרה ולהאמר דבר יום ביומו.

ולכל הפחות כל פעם במהלך היום כאשר נפגשים שוב לאחר כל פרידה זמנית כגון: יציאה לעבודה, שנת לילה, יציאה לפגישה או לקניות יש להחמיא או לבטא הכרת הטוב במהלך שהייה משותפת, מכל מקום לא יפחת מפעם ביום.

הסבר: כשם שקיום שבת, הנחת תפילין, ברכת המזון וכל המצוות אינן דבר שתלוי במצב רוח, כך הכרת הטוב וגילויי הערכה בין בני הזוג הינם מחויבות גמורה ואינם תלויים במצב הרוח.

אם נדמה את החשבון הרוחני השיתופי בין בני זוג, הרי אם מחמאה יוצרת פלוס בחשבון וביקורת מינוס מ"מ ביקורת פוגענית אחת שקולה כמחמאות רבות ובכוחה למחוק מהחשבון כמה וכמה מחמאות.

כדי שה"חשבון" יהיה ביתרת זכות קחו כלל ברזל בשלום בית: "על כל חמש מחמאות ביקורת אחת לכל היותר" (המלך לניסואין מאוסקיס עמ' 65-64).

ג. גם כשיש בלב בן זוג הזוג כלפי השני טענה או הקפדה והוא מתקשה בשל כך לומר מילות שבח ותודה ורוצה לפטור עצמו בטענה שהמחמאה לא באה מהלב, והוא מרגיש שזה לא אמיתי ולכן הוא לא רוצה להיות צבוע, אעפ"כ חובה להחמיא ולשבח.

הסבר: המחמאה מטרתה לחזק את הטוב והקיים ולסייע לזולת לתקן את חסרונותיו וכשמדובר באדם שטרח למעננו הרי אנו גם מחויבים להכיר לו טובה (המלך לניסואין מאוסקיס (א) עמ' 67).

ד. גם במחמאות יש כללים וצריך לדעת להחמיא בצורה נכונה ולכן יש להיזהר מלתת מחמאה שיש באפשרות לפרשנות משפילה.

דוגמא מעשה שהיה: סיפר הרב מיכאל לסרי שליט"א, כי באחת ההרצאות שמסר בנושא זוגיות דיבר על

הצורך במחמאות והביא דוגמא כשהבעל יושב לאכול, לאחר שטעם יאמר לאשתו: "אשתי היקרה, האוכל שלך מדהים! את חייבת לפתוח מסעדה", קם אחד השומעים ושאל האם התכוונתי לומר שצריך לשבח את האשה יותר מהראוי, השבתי בחיוב, "אז יש לי חדשות עבורך כבוד הרב, אני ניסיתי וזה לא ממש עבד. ניסיתי לשמח את אשתי כפי שאמרת, לא די שזה לא עזר היא כעסה עוד יותר!". שאלתי אותו מה עורר את כעסה והוא סיפר: "אחרי שהיא ניקתה וסידרה את הבית 'טיפ טיפ', ניסיתי להחמיא לה בשיטה שלך ואמרתי לה: 'וואו, אשתי כמה שהבית מבריק! חבל שאת לא עוסקת בניקיון ובמשק בית, זה פשוט הפסד! כולם היו רוצים שתנקי אצלם...'". אמרתי לו "היית צריך לומר: 'וואו אשתי, כמה שהבית מבריק הרבה בעלים חולמים שיהיה להם בית כזה נקי' (וזוהי עם נקש לכך מיכלל לכסי עמ' 60-58).

ה. הבעל והאשה ימנעו מלספר זה לזה על דברים שיורידו מכבודם ויגרמו לצד השני לבזותו בליבם ויחסמו אותו מלומר מחמאות בשל כך (הגאון בהלכה ולאגדה לרב דוד נקי עמ' 60).

וכן אומר התנא בפרקי אבות (פרק א משנה ה): "כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה, גורם רעה לעצמו", מבאר רבינו עובדיה מברטנורא (באחד הפירושים) מתוך שהוא מספר לה שחבריו גינוהו וביישהו, אף היא מבזה אותו בליבה ובכך גורם רעה לעצמו (פרקי אבות ס).

ו. כאשר בת הזוג מביעה רגשות של מתיחות ועייפות ינצל הבעל הזדמנות זאת כדי להחמיא לה ולחזקה ולא יציע פתרונות וגם לא יוכיחה על כך שהיא תמיד עייפה (המלדך לניסואין מאוסקיס (ג) עמוד

72-73, 22, חיים של אושר לרב שמואל איזנבלאט(ג) עמ' 72).

הסבר: כאשר האשה מדווחת לבעלה על קשיים בדברים שאין בידו לעזור לה כגון: שהיא עייפה ומותשת, היא אינה מתכוונת לידע אותו כדי שיחווה את "דעתו המלומדת" שתאמר לה שכדאי לה שתיכנס לישון מוקדם מהרגיל, שהרי את זה היא יודעת גם ללא עצתו "הנבונה". אלא כאשר היא חשה צורך בתמיכה והערכה לעשייתה הרבה במשך היום וכשאלה בוששים מלהגיע, היא תעדיף לדבר ברמזים בצורה לא מודעת כגון: בצורה של התלוננות כדי לקבל ממנו מילת הערכה (המלדך לניסואין מאוסקיס(ג) עמ' 73-72).

מוסיף הרב הגאון בן ציון אבא שאול זצוק"ל שהאשה מוכנה לעיתים לעבוד יום שלם בשכר מילה טובה שתקבל על כך מבעלה (אור לציון אהבת הדסה לגר"צ אבא שאול עמ' קפו).

דוגמא מעשית: בעל נבון יודע שכאשר אשתו אומרת: "אני כל כך עייפה מהיום העמוס הזה" כוונתה שלא במודע לומר: "לא נעים לי לספר לך בעלי כמה משימות הספקתי היום לעשות: עבדתי, טיפלתי בילדים, בכביסות, ניקיתי, בשלתי, ערכתי קניות ואיני שומעת ממך שום התייחסות לכל מאמצי, הראה לי שאתה מכיר בכך, תן לי מילת הערכה".

מיד יעצים הבעל את דבריה אודות מצבה ויגיד: "בוודאי שאחרי שעשית והספקת כל כך הרבה היום, גם עבדת וגם טיפלת בילדים ובנוסף סידרת את הבית, בישלתי, קנית וכיבסת תהיי עייפה, בכלל פלא שאת מצליחה לתפקד!", בדרך כלל תהיה תגובתה: "דווקא הספקתי לנוח פה ושם, אני מרגישה די בסדר".

בפרט אם יוסיף ויאמר: "דווקא תכננתי שנצא הערב להתאוורר ולסעוד יחד", היא לפתע תגיב: "דווקא אחרי שהגעת אני מרגישה בסדר גמור, אין שום בעיה מיד אתארגן ונצא יחד".

הנה בעל חכם ונבון זה השיב את נפשה והחייה את רוחה (המלדך לניסואין מאוסקיס(ג) עמ' 73-72).

ז. כשאומרים את המחמאה או החיזוק יש לאמרה בחיוך, בשמחה, בעיניים מאירות ולא בעיניים כבויות ובפנים נפולות.

הסבר: כאשר בשפת הגוף משרדים ההיפך מהמחמאה שנאמרה בפה, מראים בזה חוסר אמינות במילות המחמאה שנאמרו, וממלא בן ובת הזוג לא יקבלה, ועוד זה מוריד את ערך המעשה שעליו נסובה המחמאה. אמרו חז"ל בגמרא כתובות (ק"א:) על הפסוק (בראשית מט יב) "ולבן שינים מחלב" שמשמעו שגדול המלכין שינים (=מחייך) לחברו יותר ממשקהו חלב.

חיוך רחב הינו חיוך לבבי ואוהב המכריז ללא מילים: "כמה אני שמח להיות בקרבת בן ובת זוג". וכבר אמר מי שאמר: "החיוך אינו עולה פרוטה לנותנו, אך שווה מליונים למקבלו" (המלדך המלא לניסואין מאוסקיס הרב זמיר

כח (א) עמ' 67 (ג) עמ' 74-73).

לשומרי שמיטה: את הפירות הבאים יש להמשיך ולקנות בחנות שמיטה – אבוקדו, אגס, לימון

אבוקדו – אע"פ שבלוח שמיטה מובא שמחודש סיון מותר לקנות בשווקים, מ"מ אבוקדו שיש בשווקים מקורו מקירור של שנה שביעית. חדשים יהיו רק אחרי החגים תשפ"ד – נעדין בעלון.

אגס – אע"פ שבלוח שמיטה מובא שמחודש סיון מותר לקנות בשווקים, מ"מ אגסים שיש בשווקים מקורם מקירור של שנה שביעית. בעוד מס' שבועות יופיע אגס של השנה חדשה – נעדין בעלון.

לימון – אע"פ שבלוח שמיטה מובא שמחודש אייר מותר לקנות בשווקים, מ"מ הלימון הצהוב שיש בשווקים מקורו מקירור של שנה שביעית. הלימונים החדשים הם ירוקים (ואתם מותר לקנות בשווקים)

מכאן ולהבא כל פרי שייגיע מועדו לסיום האיסור אנו נפרסם אם צריך להבמותין עוד או שבוותר

האיחוד זקוק לתרומות למימון הוצאות אחזקת האתר של העלון טל: 08-8644452 *תזכו למצוות

העלון מוקדש לעילוי נשמת מנחם בן שרה ז"ל שפקודת שנתו ב- ב' תמוז ת.נ.צ.ב.ה